

Pogled u divljinu

broj 2., prosinac 2017.

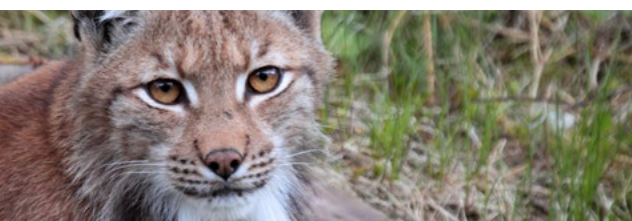

biom.hr facebook.com/biom.hr twitter/biom.hr

BiOM
UDRUGA / ASSOCIATION

Sadržaj:

02

Trebamo li risa?

06

Surovi uvjeti za surog orla

10

Bolja provedba direktiva o prirodi

12

Vlažna staništa Mediterana - zanemarene oaze bioraznolikosti

16

Graditi u skladu s prirodom - kako je Dubrovnik utihnuo

20

Vatra u prirodi prijetnja ili prilika

24

Uklanjanje ilegalnih čeka na Neretvi

28

Ptice i dalekovodi drugi dio

32

Koja je veza između ptica i poljoprivrede?

36

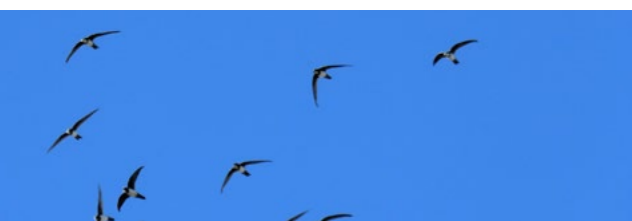
Mogu li pčelari i pčelarice zajedno živjeti?

38

Maciej Szymański ljubav prema pticama i prirodi ne poznaje granice

44

I rode ubijaju, zar ne?

48

Gruzija iz ptičarske perspektive

54

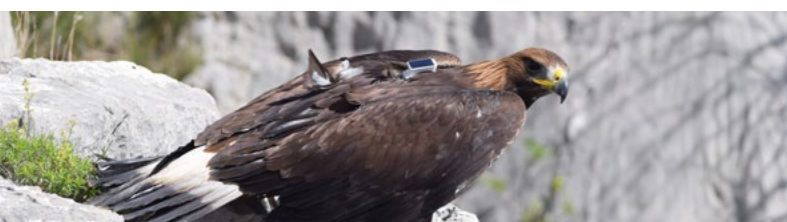
Učeka 2017 - u brojka

56

Engleski volonteri za prirodu

58

Moje EVS iskustvo

60

NaturaList opažanja

62

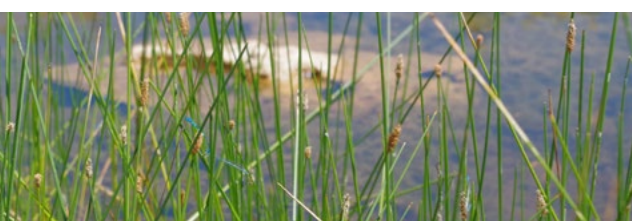
Uključite se u borbu za očuvanje prirode!

68

Vijesti iz BirdLife partnerstva

72

Kako sam naučila prepoznavati ptice

GLAVNA UREDNICA

Paula Počanić Vovk

AUTORI TEKSTOVA

Ante Kodžoman
Biljana Ječmenica
Boleslaw Slocinski
Dubravko Dender
Elvira Žižić-Gušo
Iva Šoštarić
Ivan Budinski
Ivan Katanović
Ivana Selanec
Ivana Šarić
Krešimir Mikulić
Maja Sorić
Mate Zec
Mirjana Mišćević
Paula Počanić Vovk
Sanja Jelić Županić
Sven Kapelj
Tomislav Hudina
Trevor Phelps
Vedran Lucić
Zdravko Budimir
Željka Rajković

DIZAJN

Nika Sviben

TISKARA

Kerschoffset Zagreb d.o.o.

NAKLADA

1000 primjeraka

UČESTALOST IZLAŽENJA

Godišnjak

Udruga BIOM
Preradovićeveva 34
10 000 Zagreb

Impressum

Foto: Miha Krofel

Trebamo li risa?

napisala **Ivana Selanec**

Dinarsko gorje najveći je krški planinski lanac u Europi te u Hrvatskoj zahvaća planinsku i djelomično mediteransku regiju. Zbog prirodnoga bogatstva, ponajprije šuma, na međunarodnoj razini prepoznato je kao jedan od ključnih središta biološke raznolikosti. Upravo ovo područje dom je i velikim zvijerima – vuku, medvjedu i risu, koji ispunjavaju iznimno važnu ulogu u zdravom ekosustavu, onu vršnih predatora.

Foto: Miha Krofel

Jedina je nada za spas risa na našim područjima obogaćivanje genetskoga materijala

prirodne selekcije. Vrste su našega područja tomu i prilagodene. Osim toga, izumiranje vrste poput risa donosi i određenu simboliku te nas potiče na razmišljanje o posljedicama našega djelovanja i o budućnosti kakvu želimo.

Jedina je nada za spas risa na našim područjima obogaćivanje genetskoga materijala ponovnim dovodenjem novih jedinki. Nužna je i promjena u razmišljanju i djelovanju te preuzimanje odgovornosti institucija, ali i pojedinaca.

Upravo radi repopulacije risa u Sloveniji i Hrvatskoj (dovođenja minimalno 14 novih jedinki iz Karpata – Slovačke i Rumunjske) i stabilizacije dinarske i alpske populacije risa, brojnim popratnim istraživanjima, izobrazbom i međuinstituci-

Za razliku od medvjeda i vuka, čije su populacije stabilne usprkos svim pritiscima, risja je priča pomalo drugačija. Prekomjeran izlov doveo je početkom 20. stoljeća do nestanka risa na području Slovenije i Hrvatske. Iako je pritisak bio velik i na vuka i medvjeda, specifičnosti ekologije risa, kao što su mala gustoća populacije, veliki teritoriji uzrokovani niskom gustoćom plijena i solitarnost jedinki, risa su učinile izvrsnim trofejem te doprinijele njegovu izumiranju. Posljednji ris iz izvorne populacije u Hrvatskoj odstrijeljen je 1903. godine te se smatra da je u tom razdoblju ris u potpunosti nestao s područja Hrvatske i Slovenije.

Na inicijativu slovenskih lovaca populacija je obnovljena 1973. godine dovodenjem šest jedinki risova iz Slovačke. Nažalost, dovedene jedinke bile su u srodstvu što je, uz činjenicu da je populacija

izolirana, rezultiralo razvojem genetski siromašne populacije. Lov je uskoro ponovno bio aktivan sve do 90-ih godina, kada je ris proglašen strogo zaštićenom vrstom te je lov na njega zabranjen. Unatoč tomu krivolov nije prestao. Redovito su se bilježile jedinke odstrijeljene u krivolovu ili na druge načine usmrćene ljudskom rukom.

Sve zajedno uzrokom je današnje situacije, gdje se ionako malobrojna populacija koju dijelimo sa susjednom Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom, nosi s posljedicama parenja u srodstvu, kao što su pad imuniteta i niska uspješnost parenja. Predviđa se vrlo brzo izumiranje današnje populacije.

No, potrebno se zapitati što zapravo gubitak risa znači. Trebamo li risa? Uloga vršnih predatora u zdravlju ekosustava je neupitna. Specifičan pritisak koji rade na plijen značajno utječe na ponašanje i gustoću plijena, ali i doprinosi fenomenu

jonalnim suradnjama, osmišljen je projekt *LIFE Lynx*. Ukupno jedanaest partnera iz pet zemalja, s vodstvom Zavoda za gozdove Slovenije i sudjelovanjem hrvatskih partnera Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilišta u Karlovcu i Udruge BIOM, provodit će projekt od 2017. do 2024. godine. Projekt sufinancira LIFE program Europske unije, slovensko Ministarstvo za okoliš i prostor te hrvatski Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Projekt je velik doprinos ne samo održavanju populacije risa na području Dinarida već i konceptu vrednovanja i očuvanja prirode u našim krajevima. No, vrlo važnu ulogu u ovom problemu imamo i svi mi. Važno je u što ulažemo te na što trošimo svoje vrijeme i svoj novac.

1 steering group meeting, foto: LIFE Lynx

Foto: Miha Krofel